Luonnos hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua lain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) muutoksia koskevasta hallituksen esityksestä.

Valvontalain muutoksia koskevan hallituksen esityksen tarkoituksena on tilapäisesti mahdollistaa se, että sosiaali- ja terveydenhuollon itsenäiset ammatinharjoittajat ja muut heihin rinnastettavat, enintään yhdestä henkilöstä muodostuvat, palveluntuottajat voivat aloittaa toiminnan välittömästi jätettyään rekisteröintiä koskevan hakemuksen. Lisäksi tarkoituksena on siirtää julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitteen täytäntöönpano vuoteen 2028.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee esitetyt toimenpiteet tarpeellisiksi.

Valtakunnallinen palveluntuottajien (Soteri) rekisterin merkittävä ruuhkautuminen vuoden 2024 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen myötä on johtanut siihen, että viiveet rekisteröintihakemuksen jättämisestä päätöksen saamiseen ovat voineet venyä kohtuuttomiksi, jopa kuuteen kuukauteen. Nykyinen tilanne on kestämätön hyvinvointialueen henkilöstön ja palvelujen saatavuuden sekä palveluhankintojen kustannusvaikuttavuuden ja joustavuuden näkökulmasta.

Esitetyn tilapäisen lakimuutoksen myötä palveluntuottajat voisivat aloittaa toimintansa välittömästi hakemuksen jättämisen jälkeen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta tämä muutos edesauttaa palvelujen saatavuutta. Lisäksi on tärkeää, että rekisteröintihakemuksen jättämisen lisäksi lakimuutosta tulee soveltaa myös palveluntuottajien

muutosilmoituksen jättämiseen. Itsenäisten ammatinharjoittajien ja heihin rinnastettavien palveluntuottajien lisäksi olisi tärkeää selvittää mahdollisuutta ulottaa sama oikeus aloittaa toiminta hakemuksen jättämisen jälkeen myös yrityksiin.

Länsi-Uudenmaan näkemyksen mukaan on ehdottoman tärkeää, että kilpailutuksiin ja palvelujen tuottamiseen pystyvät osallistumaan kaikki potentiaaliset palveluntuottajat. Uusien palveluntuottajien nopeampi pääsy markkinoille voi lisätä markkinoiden joustavuutta ja kilpailua. Tällä hetkellä hakemusruuhkan vuoksi tavoiteltua suppeampi palveluntarjoajien verkosto kaventaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia valita paras palveluntuottaja. Lisäksi hyvinvointialueella käyttöönotettavien uudenlaisten toimintamallien (esimerkiksi ammatinharjoittajamalli) käyttöönotto voi viivästyä.

Kuitenkin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue katsoo, ettei säännöstä tulisi soveltaa sellaiseen palveluntuottajaan, jonka toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle, ikääntyneelle tai vammaiselle (vammaisten osalta säätely voimaan vuoden 2025 alusta). Heidän osaltaan tulisi edelleen tehdä rikostaustan tarkastaminen (laki rikostaustan selvittämisestä 504/2002) rekisteröintipäätöksen yhteydessä.

Valvontalain muutosesitys sisältää myös julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitteen siirtämisen alkavaksi vasta vuoden 2028 alusta, siten, että rekisteröintiä koskevat tiedot on julkinen palveluntuottaja toimittanut valvontaviranomaiselle ennen lain voimaan tuloa. Esitetty muutos antaa hyvinvointialueille lisäaikaa organisoida rekisteröintiin vaadittava rakenne sekä mukauttaa omavalvontaa ja seurantaa rekisteröinnin edellyttämälle tasolle. Muutos voi pitkällä aikajänteellä tukea palvelujen laatua ja turvallisuutta. Soveltamisohjeiden tulee kuitenkin olla saatavilla ennakkoon jo vuoden 2025 aikana, jotta muutokseen voidaan varautua.

Esitetyn lakimuutoksen toimeenpanon lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee tärkeänä, että ruuhkan purkamiseksi osoitetaan tarpeenmukaiset resurssit hakemusten käsittelyyn ja ICT-ratkaisujen kehittämiseen, jotta rekisteröinnit voidaan viiveettä käsitellä koko maassa. Hyvinvointialueen näkökulmasta sen tulee saada rekisteröintihakemuksen sisältö käyttöönsä vaivattomasti, mikä tukee palvelujen hankintaa ja järjestäjän toteuttamaa valvontaa heti alusta alkaen.